

Sygn. akt IV U 53/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 stycznia 2016r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Jerzy Zalasinski
Protokolant	st. sekr. sądowy Małgorzata Wierzbicka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 stycznia 2016 r. w S.

odwołania I. M.

od dwóch decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 9 grudnia 2013 r. (Nr (...))

w sprawie I. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do renty rodzinnej i renty socjalnej

I. zmienia zaskarżoną decyzję i ustala I. M. prawo do renty rodzinnej od dnia 01 listopada 2013 r. na stałe;

II. zmienia zaskarżoną decyzję i ustala I. M. prawo do renty socjalnej od dnia 01 listopada 2013 r. na stałe;

III. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. na rzecz I. M. kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt IV U 53/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 9 grudnia 2013 r. znak (...)organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. działając na podstawie art. 68 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227) odmówił ubezpieczonej I. M. prawa do renty rodzinnej od dnia 1 listopada 2013 r. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż Komisja Lekarska ZUS w dniu 28 listopada 2013 r. orzekła, iż ubezpieczona nie jest całkowicie niezdolna do pracy.

Decyzją z dnia 9 grudnia 2013 r. znak (...)ZUS Oddział w S. działając na podstawie art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej odmówił I. M. prawa do renty socjalnej od dnia 1 listopada 2013 r. Swoje stanowisko

organ rentowy uzasadnił tym, iż Komisja Lekarska ZUS w dniu 28 listopada 2013 r. orzekła, iż ubezpieczona nie jest całkowicie niezdolna do pracy.

Odwołania od powyższej decyzji złożyła I. M. reprezentowana przez pełnomocnika w osobie radcy prawnego. Wniosła o przyznanie jej prawa do renty rodzinnej i renty socjalnej. Podniosła, iż stan jej zdrowia uniemożliwia podjęcie przez nią pracy. Ponadto, posiada ona znaczny stopień niepełnosprawności, o czym świadczy wydane na stałe orzeczenie (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w W. z dnia 8 grudnia 2007 r. nr SN 1241/07 (odwołanie k. 2-4 akt sprawy IV U 53/14 i k.1-3 akt sprawy IV U 54/14).

W odpowiedziach na odwołania organ rentowy wniosł o ich oddalenie powołując się na argumentację wyrażoną w zaskarżonych decyzjach (odpowieź na odwołanie k. 7-8 akt sprawy IV U 53/14 i k. 7-8 akt sprawy IV U 54/14).

Postanowieniem z dnia 23 stycznia 2014 r. Sąd Okręgowy w Siedlcach sprawę o sygn. akt IV U 54/14 dołączył do sprawy IV U 53/14 celem łącznego rozpoznania i wyrokowania (k. 10 akt IV U 53/14 i k. 10 akt IV U 54/14).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Ubezpieczona I. M., urodzona (...), w dniu 16 września 2013 r. złożyła do (...) Oddział w S. wniosek o ponowne ustalenie prawa do renty socjalnej oraz renty rodzinnej (wniosek k. 57 a. r.). Poprzednio, ubezpieczona była uprawniona do renty socjalnej, w ostatnim czasie do 31 października 2013 r. na podstawie decyzji z dnia 29 lipca 2011 r. (decyzja k. 53 a. r.). W decyzji tej ustalono wysokość renty socjalnej w zbiegu z rentą rodzinną. Na podstawie decyzji z dnia 29 lipca 2011 r. I. M. została na stałe uprawniona do renty rodzinnej (decyzja k. 54 a. r.).

W związku ze złożeniem powyższego wniosku, ubezpieczona została skierowana na badanie przez Lekarza Orzecznika ZUS, który w dniu 14 października 2013 r. orzekł, iż I. M. nie jest całkowicie niezdolna do pracy (orzeczenie k. 59 a. r.). Na skutek sprzeciwu ubezpieczonej (k. 13 akt lekarskich), została przebadana przez Komisję Lekarską ZUS, która w dniu 28 listopada 2013 r. uznała, iż nie jest ona całkowicie niezdolna do pracy (orzeczenie k. 65 a. r.).

Decyzją z dnia 4 listopada 2013 r. pozwany organ rentowy wstrzymał ubezpieczonej wypłatę renty rodzinnej (decyzja k. 67 a. r.).

Zaskarżonymi decyzjami z dnia 9 grudnia 2013 r. (...) Oddział w S. odmówił I. M. od dnia 1 listopada 2013 r. prawa do renty rodzinnej oraz prawa do renty socjalnej (decyzje k. 68 i 69 a. r.).

W opinii (k. 19) sporządzonej na zlecenie Sądu biegli neurolog W. D., psycholog A. B. oraz psychiatra M. D. rozpoznali u ubezpieczonej padaczkę z rzadkimi napadami, upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim oraz organiczne uszkodzenie (...). Powyższe, w ocenie biegłych powoduje, iż jest ona częściowo niezdolna do pracy, co powstało przed ukończeniem przez nią 18 roku życia. Wyniki badania EEG przeprowadzonego 16 września 2013 r. wskazują na niewielkie cechy organicznego uszkodzenia (...) ubezpieczonej. Biegli nie stwierdzili u I. M. współistniejących znaczących zaburzeń zachowania, które sprowadzałyby całkowitą niezdolność do pracy ze względu na stan psychiczny. W ocenie biegłych, uprzednie orzekanie względem ubezpieczonej całkowitej niezdolności do pracy wynikało z błędnie postawionego rozpoznania „Upośledzenia umysłowego w stopniu umiarkowanym”.

Z opinii (k. 48-49) biegłych psycholog N. B. oraz psychiatry M. A. wynika, iż ubezpieczona cierpi na upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym F 71, co powoduje, iż jest ona trwale całkowicie niezdolna do pracy. W uzasadnieniu opinii biegli wskazali, iż I. M. od wczesnego dzieciństwa jest dotknięta upośledzeniem umysłowym. Ubezpieczona jest wyizolowana społecznie, a jej aktywność ogranicza się do wykonywania prostych czynności w gospodarstwie domowym, które nadzorowane jest przez matkę. Jak wskazali biegli, o stopniu upośledzenia umysłowego powinien decydować poziom funkcjonowania społecznego, który u ubezpieczonej utrzymuje się niezmiennie od okresu rozwojowego na poziomie upośledzenia umysłowego w stopniu umiarkowanym. Obecny stan psychiczny I. M. powoduje, że jest ona całkowicie niezdolna do podjęcia pracy zarobkowej. Jest ona dotknięta trwałym defektem psychicznym nie poddającym się skutecznemu leczeniu.

W trzeciej opinii (k. 66) sporządzonej na potrzeby niniejszego postępowania, biegli psycholog M. K. i psychiatra J. U. uznali, iż badana funkcjonuje intelektualnie na poziomie upośledzenia umysłowego w stopniu lekkim. Istnieją u niej zmiany w ośrodkowym układzie nerwowym. Obniżenie sprawności intelektualnej powoduje u ubezpieczonej osłabienie funkcjonowania w sferze społeczno-emocjonalnej. Badana ma trudności z budowaniem i utrzymywaniem relacji społecznych, jest wycofana, nieśmiała, zamknięta w sobie. Ma niską odporność na sytuacje stresowe, przejawia zaniżoną samoocenę. Występują u niej upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim, zmiany organiczne w OUN o nieustalanej etiologii (prawdopodobnie okołoporodowe), zaburzenia emocjonalne w wywiadzie i łagodnym przebiegu oraz padaczka w wywiadzie z rzadkimi napadami. Powyższe powoduje, iż jest ona całkowicie niezdolna do pracy, co powstało w dzieciństwie i miało miejsce 1 listopada 2013 r. oraz trwa do końca lipca 2017 r. Występujące u ubezpieczonej zmiany organiczne w OUN o nieustalanej etiologii pogarszają jej codzienne funkcjonowanie. Mimo tego, iż ubezpieczona jest zdolna do podstawowej samoobsługi i nie jest pobudliwa ani agresywna, to wyraźnie są u niej zaznaczone zaburzenia funkcjonowania w sferze społeczno-emocjonalno-motywacyjnej, w tym trudności z budowaniem i utrzymywaniem relacji społecznych, wycofanie z życia, niska odporność na sytuacje stresowe i zaniżona samoocena prowadzą ją do całkowitej niezdolności do pracy ze względu na stan psychiczny. W opinii uzupełniającej (k. 76) wyżej wymienieni biegli uzasadniają okresowość całkowitej niezdolności do pracy I. M. wskazali, iż jej młody wiek jak również niewystępowanie u niej zaburzeń zachowania czy epizodów pobudzeniowych pozwalają na podjęcie wobec niej odpowiednich oddziaływań terapeutycznych np. w ramach Środowiskowego Domu Samopomocy lub Warsztatów Terapii Zajęciowej, które powinny spowodować poprawę codziennego funkcjonowania badanej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania ubezpieczonej są zasadne i zasługują na uwzględnienie.

Jak stanowi art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (tj. Dz. U. z 2013 poz. 982), renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem 18. roku życia. W ustępie drugim omawianego przepisu wskazano, iż osobie, która spełnia warunki określone w ust. 1, przysługuje renta socjalna stała - jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest trwała lub renta socjalna okresowa - jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest okresowa.

Stosownie do treści art. 68 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2, tj. do ukończenia 16 lat lub do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia.

Sporną okolicznością na gruncie niniejszego postępowania było, czy i od kiedy ubezpieczona jest całkowicie niezdolna do pracy.

W celu ustalenia spornej okoliczności Sąd dopuścił dowód z opinii trzech zespołów biegłych z zakresu specjalności neurologii oraz psychologii i psychiatrii. Wskazać na wstępie należy, iż każda z wydanych opinii została przygotowana przez osoby posiadające specjalistyczną wiedzę. Sporządzenie każdej z opinii zostało poprzedzone analizą dokumentacji medycznej ubezpieczonej oraz jej badaniem.

W każdej z trzech opinii biegli doszli do odmiennych wniosków. Pierwszy zespół biegłych uznał, iż I. M. jest częściowo niezdolna do pracy, co powstało przed ukończeniem przez nią 18 roku życia. W drugiej z opinii biegli uznali ubezpieczoną za trwale całkowicie niezdolną do pracy od wczesnego dzieciństwa. W ostatniej zaś z opinii, która została uzupełniona, biegli stwierdzili iż I. M. jest całkowicie niezdolna do pracy od dzieciństwa do końca lipca 2017 r.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2000 r. I CKN 1170/98, opinia biegłego podlega, jak inne dowody ocenie według art. 233 § 1 kpc, lecz odróżniają ją szczególne kryteria

oceny. Stanowią je zgodność z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziom wiedzy biegłego, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej wniosków.

Sąd podzielił wnioski wyrażone w drugiej z powyższych opinii, tj. sporządzonej przez psycholog N. B. oraz psychiatrę M. A.. Mając na uwadze treść uzasadnienia stanowiska wyżej wymienionych biegłych wskazać należy, iż wnioski sformułowane w przywołanej opinii zasługują na przyznanie im największej mocy dowodowej. Warto w tym miejscu przywołać również pogląd wyrażony przez Sąd Apelacyjny w Lublinie w uzasadnieniu do wyroku z dnia 7 października 2015 r. III AUa 546/15 zgodnie z którym, opinia biegłego podlega swobodnej ocenie dowodów, a przy jej ocenie Sąd zobligowany jest stosować kryteria szczególne, które stanowią poziom wiedzy biegłego, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania wyrażonego w niej stanowiska. Przywołani biegli psycholog N. B. oraz psychiatra M. A. stwierdzili bowiem, iż o stopniu upośledzenia umysłowego powinien decydować poziom funkcjonowania społecznego, który u ubezpieczonej utrzymuje się niezmiennie od okresu rozwojowego na poziomie upośledzenia umysłowego w stopniu umiarkowanym, co powoduje, iż od wczesnego dzieciństwa jest ona całkowicie niezdolna do pracy. Biegli wskazali ponadto, iż ubezpieczona jest wyizolowana społecznie, a jej aktywność ogranicza się do wykonywania prostych czynności w gospodarstwie domowym, które są nadzorowane przez matkę. Opinia ta, w odniesieniu do stopnia niezdolności do pracy jest zbieżna z oceną dokonaną przez psycholog M. K. i psychiatrę J. U.. Jednocześnie, w ocenie Sądu, nie zasługuje na uwzględnienie argumentacja wyrażona przez pierwszy zespół biegłych, który uznał częściową niezdolność do pracy ubezpieczonej.

Rozbieżność co do trwałości okresu powyższej niezdolności należy rozstrzygnąć przychylając się do oceny zaprezentowanej przez psycholog N. B. oraz psychiatrę M. A.. Wskazali oni bowiem, iż I. M. jest dotknięta trwałym defektem psychicznym nie poddającym się skutecznemu leczeniu, co przemawia za uznaniem jej za trwale całkowicie niezdolną do pracy od wczesnego dzieciństwa oraz, że, jak wyżej zostało wymienione, poziom jej funkcjonowania społecznego utrzymuje się niezmiennie od okresu rozwojowego na poziomie upośledzenia umysłowego w stopniu umiarkowanym. Argumenty te, są, w ocenie Sądu, przekonujące. Wynika z nich wyraźnie, iż stan zdrowia ubezpieczonej nie ulegnie poprawie. Tym samym Sąd nie podzielił wniosku biegłych psycholog M. K. i psychiatry J. U., którzy stwierdzili, iż młody wiek ubezpieczonej, a także nieobecność zaburzeń zachowania czy epizodów pobudzeniowych pozwalają na podjęcie wobec niej odpowiednich działań terapeutycznych, które powinny spowodować poprawę codziennego funkcjonowania badanej.

Wskazać również należy, iż decyzją z dnia 29 lipca 2011 r. (k. 54 a. r.) została ubezpieczonej przyznana na stałe renta rodzinna. Z tego też względu niezrozumiałe jest dopisanie do wniosku o ponowne ustalenie prawa do renty socjalnej również zwrotu dotyczącego renty rodzinnej (k. 57 a. r.) jak również decyzje organu rentowego: z dnia 4 listopada 2013 r. o wstrzymaniu wypłaty renty rodzinnej, która nie zawierała uzasadnienia (k. 67 a. r.) oraz z dnia 9 grudnia 2013 r. (k. 68 a. r.) o odmowie przyznania prawa do renty rodzinnej od 1 listopada 2013 r. Skoro bowiem powyższe uprawnienie zostało ustalone I. M. na stałe, na mocy prawomocnej decyzji, to nie można podzielić poglądu, iż następnie, po dniu 31 października 2013 r. wygasło. Organ rentowy nie podjął bowiem postępowania wznowiającego, którego efektem mogłaby być zmiana powyższej decyzji.

Reasumując, stwierdzić należy, iż I. M., jako trwale całkowicie niezdolna do pracy od wczesnego dzieciństwa, spełnia wymogi, wyrażone w art. 4 ust. 1 pkt. 1 ustawy o rencie socjalnej i art. 68 ust. 1 pkt 3 i pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS do nabycia na stałe renty socjalnej oraz renty rodzinnej.

Rozstrzygnięcie o kosztach Sąd oparł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 kpc w zw. z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t. j. Dz. U. z 2013 poz. 490) w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 lipca 2015 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2015 poz. 1078) oraz w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804). Sąd zasądził więc na rzecz ubezpieczonej od pozwanego organu rentowego kwotę 120 zł, na którą

składają się koszty zastępstwa procesowego w sprawie o ustalenie prawa do renty rodzinnej w kwocie 60 zł oraz prawa do renty socjalnej w kwocie 60 zł.

Mając powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżone decyzje i orzekł jak w sentencji wyroku.